

Татяна Александрова

Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“
при Българската академия на науките
София, България

ПРОБЛЕМИ НА СЪВРЕМЕННИЯ БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

В този брой на сп. „Български език“ са включени обобщаващи изследвания на сътрудниците от Секцията за съвременен български език по актуални проблеми на езиковата култура, на съвременната норма и нейната кодификация. Изследванията са резултат от работата по проекта „Езикова култура и езикова политика“, насочен към системно изследване на българския книжовен език и подпомагане на неговото пълноценно функциониране в обществото, и по-конкретно по темата „Езикови справки и консултации“. Проблемите в публикациите са разнообразни – правопис, пунктуация, граматика, словообразуване, семантика. Въз основа на детайлно проучване на езиковата практика и анализ на въпроси, постъпили в Службата за езикови справки и консултации, се постига адекватно описание на книжовноезиковите норми и тяхното функциониране в различни форми, стилове и регистри на книжовния език. Детайлно се анализират колебанията и отклоненията, свързани с прилагането на кодифицираните норми, като се идентифицират причините за това. В резултат от направените изследвания ще се оптимизира нормализаторската и кодификаторската дейност на Института за български език с оглед подготовка на бъдещи справочници с официален характер.

Изследването на Милен Томов, което има по-обобщаващ и теоретичен характер, е съсредоточено върху системноезиковата обусловеност на правописната норма на българския език. Разглеждат се различни случаи, които илюстрират системноструктурната адекватност на българския правопис. Обосновава се изводът, че езиковата система с всички свои равнища намира графичен израз в правописа чрез действието на отделните правописни принципи.

В статията на Татяна Александрова се разглежда употребата на кавички при собствени имена, които са приложения. Изясняват се факторите, които влияят върху вземането на решение за употреба на кавички, както и причините за липсата на единство при оформянето на еднотипни собствени имена.

Руска Станчева изследва особеностите на словообразователния процес *абревиация* в българския език от последните две десетилетия. Изтъква се неравномерността при образуването на нови съкращения при отделните типове. Описва се техният графичен облик и се коментират въпроси, които имат отношение към кодификацията на книжовната норма. За пръв път се обръща внимание и на съкращенията в неформалната комуникация.

В статията на Маргарита Димитрова се разглеждат правилата за писане на главна и малка буква при съставните собствени имена в българския език. Проследява се динамиката в кодификацията на правописа на съкратени или парафразирани съставни собствени имена. Въз основа на проучване на практиката на три вестника и представяне на количествени данни се изследват случаите на правилно и грешно писане на съставните собствени имена в различните им езикови варианти.

Материалът на Николай Паскалев проследява представянето на умалителните глаголи в българската лингвистична традиция и мястото им в системата на българските деминутиви. Изведени са основни словообразователни и семантични характеристики на две групи деминутивни глаголи и е предложен модел за интерпретация на техните денотативни и конотативни значения в съвременния български език.

Илиана Кунева разглежда случаи на колебание при съгласуването между прилагателно или друга дума във функцията на определение и съществително в българския език. Анализират се факторите, които влияят върху съгласуването по род и число в случаите, когато има повече от едно определение към дадено определяемо, когато едно прилагателно пояснява повече от едно съществително и когато завършекът на съществителното не е характерен за граматичния род.

Резултатите от работата на Службата за езикови справки и консултации към ИБЕ показват какво е състоянието на съвременната книжовноезикова норма и обогатяват с нови идеи езиковедските проучвания.

✉ Татяна Александрова
t_alexandrova_@mail.bg

Публикувано: 25 април 2015